Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Initiatiefvoorstel Maatregelen om het dierenleed door hengelen te verminderen

Beleidsveld	Dierenwelzijn
Opsteller	Maarten van Heuven
Kenmerk	30672418
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Ja
Geheim	Ja/nee

Maarten van Heuven stelt de raad voor te besluiten:

1. Het college op te dragen om in de onderhandelingen met de Algemene Utrechtse Hengelaars Vereniging (AUHV) maximaal in te zetten op de volgende punten:

   a. Uitbreiden van het aantal hengelvrije wateren in Utrecht naar tenminste de wateren in de volgende ecologisch waardevolle parken en groengebieden: wateren en poelen in Natuurgebied Zuilen, grachten van Fort de Gagel, watergang ten oosten van Tuinenpark de Driehoek, noordelijke gracht van Fort de Bilt & watergang ten zuiden van Fort de Bilt in Natuurpark Bloeyendaal grachten en watergangen rondom Lunet 2, 3 en 4 en de hele Haarrijnseplas (zie kaarten in bijlage 1) ~~wateren in en aan parken, plantsoenen en natuurgebieden~~, alsook naar bij sluizen en gemalen en~~,~~ ecologische oevers~~, Fauna Uittreed- en uitrustplaatsen (FUP's) en vegetatie-eilanden,~~ voor zover deze wateren gemeentelijk eigendom zijn zoals beschreven in bijlage 2~~1~~.

   b. Stoppen met het gebruik van weerhaken

   c. Stoppen met het gebruik van lood bij het hengelen

   d. Stoppen met het gebruik van leefnetten, ook bij goedgekeurde wedstrijden

   e. Niet meer dan één hengel per hengelaar toe te staan

   f. Het stoppen met het uitzetten van gekweekte vissen in gemeentelijke wateren

   g. Bij een watertemperatuur van 25°C of hoger hengelaars oproepen niet te gaan hengelen en hengelen verbieden bij een watertemperatuur van 27°C of hoger

   h. Te stoppen met het uitgeven van Dagpassen en Weektoestemmingen en de gehuurde, gemeentelijke wateren niet meer in te brengen in de gezamenlijke lijst van Nederlandse viswateren ~~Wonen in de gemeente Utrecht als voorwaarde te stellen om te mogen hengelen in gemeentelijke wateren~~

   i. Handhaving in de hele gemeente op het hebben van een geldige VISpas en op het achterlaten van vistuig

   j. Geen vislessen meer op scholen te verzorgen

~~k. Gemeentelijke ecologen krijgen een toetsende rol bij het in het contract verplicht gestelde visplan~~

2. Het besluit tot wijziging van de Algemene Plaatselijke Verordening Utrecht 2010, partiële herziening Artikel 2:38b Verbod voeren van dieren vast te stellen.

3. Het college op te dragen:
   ~~a. Te onderzoeken waar vanwege nieuwbouw en verdichting de overlast van nachthengelen richting bewoners reëel is en deze plekken uit te sluiten van nachthengelen~~

   ~~b. Een publiekscampagne te starten over het dierenleed dat hengelen veroorzaakt~~

   ~~c.~~a. De raad tijdig en regelmatig te informeren over de verlenging van het contract met de AUHV

Het lid van de gemeenteraad van Utrecht,

Maarten van Heuven

Samenvatting

Er wordt veel gehengeld in Utrecht, waarbij er altijd sprake is van botsende belangen. Enerzijds wordt hengelen door hengelaars ervaren als een bron van vermaak, anderzijds zorgt hengelen voor verwondingen, ernstige stress en leed bij vissen. De mate van dierenleed hangt af van de methoden die gebruikt worden tijdens het hengelen en de voorwaarden die aan het hengelen gesteld worden. Dit initiatief stelt voor om te stoppen met hengelmethoden die gepaard gaan met extra dierenleed en om voorwaarden te stellen die ten goede komen aan dierenwelzijn, ecologie en waterkwaliteit. De juridische context maakt een totaalverbod van hengelen nu nog lastig. Dit initiatief beoogt daarom om hengelen, zolang het nog toegestaan is, minder dieronvriendelijk te maken, en de rechten van hengelaars en de belangen van dieren, natuur en milieu te waarborgen.

Context

Aanleiding

De gemeente Utrecht verhuurt het visrecht in Utrechtse wateren aan de Algemene Utrechtse Hengelaars Vereniging (AUHV). Het visrecht is voor een periode van zes jaar verhuurd en het huidige contract met de AUHV loopt tot 1 januari 2028. Voorafgaand aan 2028 wordt er onderhandeld tussen de gemeente en de AUHV over de voorwaarden van een volgend contract. Hierbij is er ruimte voor de gemeenteraad om kaders mee te geven aan het college voor de onderhandelingen. Voor zover bekend vinden de onderhandelingen met de AUHV nu nog niet plaats. De gemeenteraad heeft in de Nota Dierenwelzijn vastgesteld dat hengelen ernstige pijn en stress veroorzaakt bij vissen. Daarom is er urgentie om voor aanvang van de volgende onderhandelingen tussen gemeente en AUHV nieuwe voorwaarden vast te stellen om het dierenleed te verminderen. Dit initiatiefvoorstel beoogt dan ook voorwaarden in te voeren die dierenwelzijn, de ecologie én de waterkwaliteit verbeteren. Het voorstel bevat ook maatregelen die los van de onderhandelingen ingevoerd kunnen worden.

Vissen raken gewond en sterven door hengelen

Bij het hengelen happen vissen in een haak die vervolgens door de lip of rondom de mond steekt. Het komt echter ook regelmatig voor dat een haak in een ander deel van het lichaam van een vis terechtkomt, of dat het dier de haak inslikt, waardoor deze in de keel of organen terechtkomt. In dat geval is de kans op bloedingen, interne verwondingen en een dodelijke afloop groter. Om dit te voorkomen raden wetenschappers aan om grotere haken te gebruiken. Deze worden namelijk minder makkelijk ingeslikt.[1] Desondanks is er onder hengelaars juist een ontwikkeling dat de gebruikte haken steeds kleiner worden.[2] Daarnaast veroorzaakt hengelen zuurstofgebrek bij vissen, omdat deze uit het water gehaald worden en daardoor niet meer kunnen ademen.
De sterftekans van vissen bij hengelen varieert tussen vissoorten en is afhankelijk van hoe vissen behandeld worden, maar het is zelden nul.[3][4] De tijdsduur dat de vis uit het water is heeft een grote invloed: hoe langer een vis uit het water is, hoe groter de kans dat deze overlijdt. Meer dan 60

seconden uit het water leidt tot meer dan 50% sterfte bij bepaalde soorten.[5] De watertemperatuur speelt hierbij ook een belangrijke rol: in warmer water zit minder zuurstof waardoor vissen sneller verstikken. Bij watertemperaturen hoger dat 25°C wordt daarom afgeraden om te gaan hengelen.[6]

Om vissterfte te compenseren worden regelmatig nieuwe vissen uitgezet die afkomstig zijn uit kweekvijvers. De afgelopen jaren zijn in Utrecht vooral brasems, zeelten en karpers uitgezet.[7]

Vissen lijden pijn

In het verleden werd over vissen gesproken alsof deze dieren geen pijn kunnen voelen. Inmiddels hebben wetenschappers vastgesteld dat dit achterhaald is. Om pijn te kunnen voelen zijn bepaalde biologische voorwaarden nodig, zoals het hebben van pijnreceptoren, zenuwen die de pijnsignalen kunnen transporteren naar de hersenen en hersengebieden die deze signalen kunnen verwerken. Voor al deze voorwaarden is overweldigend bewijs gevonden. Meer dan twintig jaar geleden liet onderzoek al zien dat vissen pijnreceptoren bezitten die geactiveerd worden bij schadelijke prikkels, zoals verwonding, stroomstoten of hoge temperaturen.[8] De reactie van de vis is meer dan een simpele reflex: blootstelling aan pijn verandert het gedrag van vissen. Zo gaan ze bijvoorbeeld anders zwemmen en blijven ze weg bij schadelijke prikkels.[9] [10] “Vissen die pijnprikkels toegediend krijgen in hun lippen wrijven met hun mond tegen de zijkant van de tank, net zoals wij onze teen wrijven nadat we die stoten,” stelt wetenschapper Lynne Sneddon op basis van onderzoek.[11]

Naast fysiologische en gedragsstudies die aantonen dat vissen pijn kunnen voelen, is er onderzoek gedaan naar het leervermogen van vissen en bewustzijn in vissen. Vissen leren pijnprikkels te vermijden en hebben een langetermijngeheugen. Ook vertonen vissen een basale vorm van empathie doordat ze het angstgedrag van soortgenoten kunnen overnemen op een vergelijkbare manier als bij zoogdieren.[12] De combinatie van langetermijngeheugen, leervermogen en het ervaren van angst en stress toont aan dat vissen alles in huis hebben om een vorm van bewustzijn te bezitten.[13] [14] Een recente samenvatting van de wetenschappelijke literatuur laat zien dat er een overvloedige hoeveelheid bewijs is dat vissen zeker in staat zijn om bewustzijn te hebben, en dat aanwijzingen hiervoor gevonden zijn in 142 verschillende vissoorten.[15]

Wetenschappelijke inzichten worden overgenomen in beleid

Het inzicht dat vissen pijn kunnen lijden wordt erkend door verschillende overheden en officiële instanties, zoals de European Union Reference Centre for Animal Welfare, die in 2024 een centrum voor het welzijn van waterdieren oprichtte.[16] Ook de Nederlandse NVWA erkent bewustzijn en het voelen van pijn bij vissen, en ziet er bij doding van palingen actief op toe dat de vissen voldoende verdoofd en bewusteloos zijn.[17]
In de Nederlandse Wet dieren artikel 1.3 wordt de intrinsieke waarde van het dier erkend als zijnde een wezen met gevoel. Ook staat in de wet een waarborg voor het voorkomen van pijn: de inbreuk op het welzijn van het dier verder dan redelijkerwijs noodzakelijk, wordt voorkomen. In de Utrechtse Nota Dierenwelzijn staat dat hengelen ernstige pijn en stress veroorzaakt bij vissen.

Juridische context

Het initiatiefvoorstel zou het liefst beogen om het huidige contract met de AUHV na afloop niet te verlengen, ook niet met een andere rechtspersoon die actief gebruik wil maken van het visrecht. Landelijke wetgeving houdt eenzijdig opzeggen of het laten verlopen van hengelcontracten vooralsnog tegen. Dit blijkt ook uit een recente casus in Arnhem, waar het college van B&W van plan was om hengelen in gemeentewateren te verbieden door het aflopende visrechtcontract niet te verlengen. Een juridische basis bleek hiervoor te ontbreken, omdat de landelijke Visserijwet, die bij dit voornemen van toepassing is, het doel heeft om de visstand te beschermen. Het stoppen of niet verlengen van een vergunning kan dus alleen als de 'visstand onaanvaardbaar zou worden aangetast' door de vergunning. En dat kon vooralsnog niet worden aangetoond.

Op basis van diezelfde Visserijwet – tot stand gekomen in 1963 – verleent de gemeente Utrecht visrecht voor binnenwateren door deze te verhuren aan hengelaarsvereniging AUHV. De gemeente kan hierbij eisen stellen aan de huurder. Hoofdstuk 5 van de Visserijwet bevat bepalingen over de binnenvisserij.[18] Daarbij benoemt de wet expliciet dat deze regels rekening houden met het belang van natuurbescherming en het welzijn van vissen. De Kamer voor Binnenvisserij speelt hierbij een

belangrijke rol: wanneer de gemeente en een hengelaarsvereniging het niet eens worden over de verhuur van visrechten, oordeelt de Kamer voor Binnenvisserij en brengt zij een bindend advies uit.

De Wet dieren, die sinds 2013 geldt, gaat uitsluitend over gehouden dieren. Deze wet is pas van toepassing op in de natuur voorkomende vissen wanneer deze gevangen zijn en bijvoorbeeld in een leefnet gehouden worden. Dus op het moment dat een vis opgehengeld wordt, gaat dit dier juridisch over van de Visserijwet naar de Wet dieren.

Een andere juridische context is die van de Kaderrichtlijn Water (KRW). In 2000 hebben de landen van de Europese Unie maatregelen afgesproken om de waterkwaliteit te verbeteren. In 2027 moet de kwaliteit verbeterd zijn. De Utrechtse wateren voldoen nu niet, en gaan ook in 2027 niet voldoen, aan de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water. Utrecht heeft daarmee de verplichting om de waterkwaliteit in Utrechtse wateren te vergroten. Het uitzetten van vissoorten zoals brasem en karper heeft een negatief effect op de waterkwaliteit, waardoor de doelstellingen van de KRW nog verder uit zicht raken.

Beoogd effect
Dit initiatief heeft als doel het welzijn van vissen bij het hengelen te verbeteren. Daarnaast wil het de ecologie in en om het water verbeteren, en het voorstel beoogt bij te dragen aan een betere waterkwaliteit in Utrecht. Voorgestelde verbeteringen vinden binnen de gestelde juridische context plaats.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
- Nota Dierenwelzijn
- Bespreeknota Hengelen in Utrechtse wateren
- Motie Hengelen in gemeentelijk water
- Raadsbrief Uitspraak Kamer voor de binnenvisserij
- Raadsbrief Verzamelbrief stand van zaken en afhandeling diverse toezeggingen en moties Dierenwelzijn
- Raadsbrief Beantwoording toezeggingen commissiedebat Beleidsnota Stadswater

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico’s

Beslispunt	

1	Het college op te dragen om in de onderhandelingen met de Algemene Utrechtse Hengelaars Vereniging (AUHV) maximaal in te zetten op de volgende punten: a. Uitbreiden van het aantal hengelvrije wateren in Utrecht naar tenminste de wateren in de volgende ecologisch waardevolle parken en groengebieden: wateren en poelen in Natuurgebied Zuilen, grachten van Fort de Gagel, watergang ten oosten van Tuinenpark de Driehoek, noordelijke gracht van Fort de Bilt & watergang ten zuiden van Fort de Bilt in Natuurpark Bloeyendaal grachten en watergangen rondom Lunet 2, 3 en 4 en de hele Haarrijnseplas (zie kaarten in bijlage 1) ~~wateren in en aan parken, plantsoenen en natuurgebieden~~, alsook naar ~~erfgoedgebieden, nieuwe wateren,~~ bij sluizen en gemalen en~~,~~ ecologische oevers~~, Fauna Uittreed- en uitrustplaatsen (FUP's) en vegetatie-eilanden,~~ voor zover deze wateren gemeentelijk eigendom zijn zoals beschreven in bijlage 2~~1~~. b. Stoppen met het gebruik van weerhaken c. Stoppen met het gebruik van lood bij het hengelen d. Stoppen met het gebruik van leefnetten, ook bij goedgekeurde wedstrijden e. Niet meer dan één hengel per hengelaar toe te staan f. Het stoppen met het uitzetten van gekweekte vissen in gemeentelijke wateren g. Bij een watertemperatuur van 25°C of hoger hengelaars oproepen niet te gaan hengelen en hengelen verbieden bij een watertemperatuur van 27°C of hoger h. Te stoppen met het uitgeven van Dagpassen en Weektoestemmingen en de gehuurde, gemeentelijke wateren niet meer in te brengen in de gezamenlijke lijst van Nederlandse viswateren ~~Wonen in de gemeente Utrecht als voorwaarde te stellen om te mogen hengelen in gemeentelijke wateren~~ i. Handhaving in de hele gemeente op het hebben van een geldige VISpas en op het achterlaten van vistuig
Argumenten	
1.1	Meer hengelvrije zones betekent minder dierenleed
	Het uitbreiden van het aantal hengelvrije gemeentelijke wateren draagt onmiskenbaar bij aan het verbeteren van dierenwelzijn. Er zijn in Utrecht nu al hengelvrije plekken aangewezen (zie bijlage 1). Het aantal hengelvrije plekken wordt uitgebreid naar tenminste de wateren in een aantal ecologisch waardevolle parken en groengebieden waar we vissen alle ruimte willen geven om te rusten, zich te voeden en voort te planten, alsook naar ~~alle parken, groengebieden, erfgoedgebieden, nieuwe wateren,~~ bij sluizen en gemalen~~, bij~~ en ecologische oevers~~, en bij Fauna Uittreed- en uitrustplaatsen (FUP's) en planteneilandjes in en om het water~~. Sluizen en gemalen zijn plekken waar vissen wat moeite kunnen hebben om te migreren. We moeten ze juist daarbij helpen in plaats van bloot te stellen aan hengelen. De gemeente legt waar dat mogelijk is ecologische, of natuurvriendelijke oevers aan met als doel de kwaliteit van het water te verbeteren en ook om voedsel en schuilplaats aan dieren als vissen te bieden. Juist op deze plekken moeten vissen zich thuis kunnen voelen, zich kunnen voortplanten, voeden en migreren zonder het risico verwond of gedood te worden.
1.2	Weerhaken verwonden vissen

	Bij het hengelen dient de weerhaak er vooral voor om te voorkomen dat vissen tijdens het boven water halen loskomen. Een weerhaak gaat door de lip, wang of ander lichaamsdeel van een vis en is daarmee onnodig pijnlijk. Dat erkent ook de AUHV, die op de eigen site al aandacht besteedt aan alternatieven voor het gebruik van weerhaken[19]. Er helemaal mee stoppen is een logische vervolgstap. Vanwege het vissenwelzijn heeft de gemeente Amersfoort, in overeenstemming met de Amersfoortse hengelvereniging, het gebruik van weerhaken verboden.[20]
1.3	Lood is schadelijk voor mens, dier en waterkwaliteit
	Vanwege de negatieve impact van lood voert Sportvisserij Nederland een bewustwordingscampagne tegen het gebruik van lood en zet zij in op maatregelen op Europees niveau, met als streven om in 2027 volledig loodvrij te zijn.[21] Dit helpt ook bij het behalen van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water in 2027. Ondanks deze bewustwordingscampagne heeft de afgelopen jaren minder dan een kwart van de hengelaars een loodvervanger gebruikt.[22] Aanvullende maatregelen zijn dus nodig, ook omdat Europese regelgeving vertraging opgelopen heeft.[23] Een lokale harde afspraak over het stoppen met lood is dus nodig. In onder meer Amersfoort, Zoetermeer en Deventer wordt al loodvrij gehengeld.[24]
1.4	Leefnetten dragen bij aan stress en verwondingen van vissen
	Een leefnet is een langwerpig net dat wordt gebruikt door vooral wedstrijdhengelaars om gevangen dieren tijdelijk te bewaren in het water. Een slecht leefnet of een slechte gebruikstechniek van het leefnet kan de gehouden vissen verwonden. Het gevangenhouden van een vis in een net zorgt er in elk geval voor dat deze geen natuurlijk gedrag kan vertonen, niet kan vluchten en wel stress ervaart. Sportvisserij Nederland stelt dat op een aantal plaatsen al een lokaal verbod op het gebruik van het leefnet geldt. De AUHV staat het gebruik van leefnet alleen bij goedgekeurde wedstrijden toe. Dit voorstel beoogt er helemaal mee te stoppen.
1.5	Meerdere hengels zijn niet noodzakelijk voor de recreatieve waarde
	We zien vaak dat hengelaars meerdere hengels gebruiken. In de recente publicatie "Van waarde voor de maatschappij" van Sportvisserij Nederland[25] staat niet hoe de hoeveelheid hengels bijdraagt aan de waarde van de bezigheid. Voor het behalen van de recreatieve waarde is het dan ook niet noodzakelijk om meerdere hengels te gebruiken.
1.6	Uitzetten van vissen draagt niet bij aan gezonde visstand
	Om vissterfte te compenseren worden regelmatig vissen uitgezet die afkomstig zijn uit kweekvijvers. De afgelopen jaren zijn in Utrecht vooral brasems, zeelten en karpers uitgezet.[26] Het uitzetten van gekweekte vissen zorgt voor ecologische schade. In kwekerijen komen infectieziektes en parasieten voor. Uitgezette vissen kunnen deze introduceren in Utrechtse wateren en vormen daarmee een risico voor Utrechtse vissenpopulaties en de waterkwaliteit. Tijdens het transport kunnen zuurstofgebrek, ammoniakophoping en schommelingen in de temperatuur leiden tot stress en lichamelijke klachten bij vissen. Ook het uitzetten in het nieuwe water kan zorgen voor stress en desoriëntatie bij vissen, waardoor ze makkelijker een prooi worden voor roofdieren. Daarnaast zorgen uitgezette vissoorten zoals karpers en brasems voor een slechtere waterkwaliteit.[27] Deze vissen woelen de bodem om, waardoor het water troebel wordt en er schade aan waterplanten ontstaat. Oeverplanten die juist de waterkwaliteit verbeteren gaan sterk achteruit door het uitzetten van karpers en brasems.
1.7	Meer risico op vissterfte bij hogere watertemperatuur

	Bij een hogere watertemperatuur hebben vissen meer behoefte aan zuurstof terwijl het water juist minder zuurstof bevat, dit zorgt voor een grotere kans op verstikking bij het hengelen. Om vissterfte te verminderen kunnen hengelaars worden opgeroepen om bij een watertemperatuur van 25°C of hoger niet te gaan hengelen. Bij watertemperatuur van 27°C of hoger wordt door de Vissenbescherming een strikt verbod aangeraden.
1.8	Hengeltoerisme vermeerdert leed van dieren
	Nederlandse hengelaarsverenigingen zien een grote toename in buitenlandse, vooral uit Duitsland afkomstige, leden. Zo schat Sportvisserij Nederland dat ieder jaar ruim 100.000 'sportvistoeristen' naar Nederland komen om te hengelen.[28] Hengeltoeristen kunnen momenteel hengelen in Utrechtse wateren zonder lid te worden van de AUHV, omdat de AUHV Dagpassen en Weektoestemmingen afgeeft en hun gehuurde wateren inbrengt in de gezamenlijke lijst van Nederlandse viswateren. De komst van grote hoeveelheden hengeltoeristen zorgt voor een toename in het aantal hengelaars, daarmee voor meer gevangen vissen en aldus een toename in pijn, stress en verwondingen bij vissen, evenals irritatie bij Nederlandse hengelaars vanwege de concurrentie. Voor internationale hengeltoeristen is informatie over regels en voorschriften minder toegankelijk, met het risico dat zij bijdragen aan extra dierenleed en vervuiling van de omgeving. Leden van de AUHV krijgen deze voorlichting wel. Niet-leden kunnen nu nog Dagpassen en Weektoestemmingen aanschaffen, maar wel met het risico dat zij minder op de hoogte zijn van maatregelen die dierenleed verminderen. Daarom stellen wij voor in de onderhandelingen mee te nemen dat de AUHV stopt met het uitgeven van Dagpassen en Weektoestemmingen. Door de verhuurde wateren niet meer in te brengen in de gezamenlijke lijst van Nederlandse viswateren mogen alleen AUHV-leden hier hengelen waardoor er minder drukte aan kades en oevers komt en dierenleed afneemt.
1.9	Wie de rechten heeft, zorgt voor de handhaving
	In ruil voor een goedkoop contract (zie alinea financiën) kreeg de AUHV de verplichting om zelf te handhaven. De AUHV hoeft echter alleen te handhaven op die plekken waar het de visrechten heeft. Maar ook op de plekken waar hengelen niet mag, vinden overtredingen plaats en zou de AUHV moeten handhaven. De AUHV heeft een monopolie op het recht om te hengelen in bepaalde gemeentelijke wateren en met dat monopolie komt de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat hengelaars voldoen aan de regels in álle gemeentelijke wateren. Als de AUHV dat niet wil, dan zouden de kosten voor het visrecht moeten stijgen, zodat de gemeente zelf handhavers kan aanstellen.
1.10	Vislessen normeren menselijke belangen
	De AUHV bezoekt scholen om daar vislessen te geven. Als onderdeel van deze lessen worden klassen mogelijk meegenomen op hengelexcursie waar ieder kind gaat hengelen met als doel dat ieder kind een vis vangt, of zij (en/of hun ouders/verzorgers) dit nu willen of niet. Niet alle kinderen (en/of hun ouders/verzorgers) zullen dat leuk vinden, omdat zij geconfronteerd worden met dierenleed. De vislessen normaliseren het toebrengen van pijn en stress bij vissen voor eigen genot. Dit zijn niet de waarden die de gemeente Utrecht uitdraagt in de Nota Dierenwelzijn.
~~1.11~~	~~Stadsecologen dragen bij aan beter visplan~~

	~~In de huidige huurovereenkomst met de AUHV is al afgesproken dat de AUHV een visplan maakt met daarin de maatregelen die zij nemen voor het beheer van de visstanden. In de huidige overeenkomst staat nog niet dat dit plan ook gedeeld moet worden met de gemeente. De activiteiten van de AUHV, zoals het verwijderen van oever- en waterplanten ten behoeve van het (vergemakkelijken van het) hengelen en het uitzetten van vissen, hebben echter directe invloed op de ecologie in Utrecht. Door het visplan van de AUHV voor te leggen aan stadsecologen kunnen zij meedenken en de plannen van de AUHV toetsen aan het ecologisch beleid van de gemeente.~~
Kanttekeningen/ Risico's	
1.1	Minder plekken om te hengelen
	Het uitbreiden van het aantal hengelvrije wateren in Utrecht zal leiden tot minder plekken waar gehengeld kan worden. De hengelaars zullen hier niet blij mee zijn. Er zal ook in eerste instantie mogelijk onduidelijkheid bestaan waar nog wel en waar niet meer gehengeld mag worden. Bijlage 1 toont de ecologisch waardevolle parken en groengebieden in beeld waar wij voorstellen dat er niet meer gehengeld wordt. ~~De gemeentelijke site heeft een duidelijke lijst van parken, maar FUP's en vegetatie-eilanden willen nog wel eens van plek veranderen.~~ Na afronding van de onderhandelingen kunnen gemeente en AUHV samen de kaart met de plekken waar nog wel en waar niet meer gehengeld kan worden aanpassen en een nieuwe kaart publiceren. In Bijlage 2~~1~~ Lijst hengelvrije zones maken we dit in tekst inzichtelijk.
1.2	Niet verbieden, dus vragen
	De gemeente kan het gebruik van weerhaken niet eigenstandig verbieden. Daarom geven we deze maatregel mee aan de AUHV als punt in de contractonderhandelingen. Dit geldt ook voor het gebruik van lood, meerdere hengels en leefnetten.
1.3	Verbeteren visstand
	De AUHV mag maatregelen nemen om de visstand te verbeteren. Het uitzetten van gekweekte vissen is een maatregel die kwantitatief de visstand verbetert. Het verbieden hiervan is juridisch moeilijk. Er is wel ruimte voor de gemeente om in de onderhandelingen in te zetten op het stoppen met uitzetten van gekweekte vissen. Vissterfte moeten we namelijk niet compenseren met het uitzetten van gekweekte vissen. Beter is het voorkómen van vissterfte, bijvoorbeeld door riooloverstorten tegen te gaan, rustgebieden voor vissen te creëren door delen van het water hengelvrij te maken en de waterkwaliteit te verbeteren. Daarmee stimuleren we de verbetering van de visstand op natuurlijke wijze.
1.4	Sommige visuitzettingen zijn onderdeel van verplaatsingen
	Niet alle uitzettingen in Utrechtse wateren zijn afkomstig uit kweekvijvers. Soms worden karpers weggevangen uit wateren met een slechte waterkwaliteit (al dan niet veroorzaakt door deze karpers) en uitgezet in 'gezondere' wateren. Uitzettingen die onderdeel zijn van dergelijke verplaatsingen komen doorgaans ten goede van de vissen en blijven nog wel toegestaan.
1.5	Minder hengelaars, minder inkomsten

	Door alleen inwoners van de gemeente Utrecht toe te staan in gemeentelijke wateren te hengelen, kan er sprake zijn van minder inkomsten voor de AUHV. Mocht dit een dusdanig financieel probleem worden, dan kan dit punt van onderhandeling versoepeld worden door inwoners van de provincie Utrecht het hengelen in gemeentelijk water toe te staan.
1.6	Handhaving kost geld
	Bij het verkrijgen van de visrechten heeft de AUHV de plicht gekregen om regels en vereisten te handhaven. De controleurs van de AUHV kunnen vooralsnog alleen ten opzichte van leden van de AUHV optreden Meer regels en meer vereisten leiden tot meer handhaving en de AUHV is hiermee meer geld kwijt aan handhaving. De AUHV kan dit oplossen door de VISpas duurder te maken. We benadrukken hierbij dat de visrechten voor een behoorlijk lage prijs verworven zijn (zie alinea financiën). Dus als de AUHV kosten voor handhaving niet kan opbrengen, kan de gemeente dat doen, maar dan worden de visrechten wel duurder. Dit is een punt van onderhandeling.
~~1.7~~	~~Meer werk voor de stadsecologen~~
	~~Het betrekken van gemeentelijke ecologen bij het visplan van de AUHV levert de ecologen meer werk op. Hoe beter het plan is dat de AUHV uiteindelijk voorlegt, hoe minder werk het de ecologen kost. Het Utrechtse waterleven wordt er sowieso beter van.~~
Beslispunt	
2	Het besluit tot wijziging van de Algemene Plaatselijke Verordening Utrecht 2010, partiële herziening Artikel 2:38b Verbod voeren van dieren vast te stellen.
Argumenten	
2.1	Het voeren van vissen heeft meerdere negatieve gevolgen
	Hengelaars gebruiken aas om vis te lokken. Ze gebruiken aas aan de haak, maar gooien ook vissenvoer of brood in het water om vissen te lokken. En met dat laatste (het gooien van voer in het water) voeren hengelaars feitelijk dus vissen. Dat is toegestaan, want hengelaars zijn uitgezonderd van het gemeentelijke voederverbod. Het voer dat hengelaars verspreiden buiten de haak om heeft echter een negatieve impact op de waterkwaliteit - want stimuleert algengroei en botulisme - en op de gezondheid van waterdieren die dit tot zich nemen. Daarnaast trekt het ratten aan. Het uitzonderen van hengelaas van het voederverbod is tegenstrijdig met de Integrated Pest Management-methodiek die Utrecht hanteert. Deze stelt preventieve maatregelen als uitgangspunt om de ervaren overlast van ratten (en muizen) te voorkomen.
Kanttekeningen/ Risico's	
2.1	Het opheffen van de uitzondering op het voederverbod vereist handhaving

	Hengelaars gaan net als andere particulieren vallen onder het voederverbod. Dit betekent dat zij voer niet meer als hulpmiddel mogen inzetten om vissen te lokken. Handhaving van de APV valt onder de bevoegdheid van gemeentelijke BOA's, waar capaciteit nu al beperkt is. Het is geenszins de bedoeling om in heel Utrecht actief op deze wijziging van het APV-artikel te gaan handhaven. Deze wijziging is dan ook te beschouwen als het stellen van een nieuwe vorm die de belangrijke, communicatieve werking, ook richting hengelaars, heeft dat het voeren van dieren niet gewenst is. De controleurs van de AUHV en de BOA's van de Hengelsportfederatie Midden Nederland, die in de regio actief zijn, gaan hengelaars aanspreken als zij actief voer verspreiden en hebben zo een constructieve rol bij de nieuwe norm.
Beslispunt	
3	Het college op te dragen: ~~a. Te onderzoeken waar vanwege nieuwbouw en verdichting de overlast van nachtvissen richting bewoners reëel is en deze plekken uit te sluiten van nachtvissen~~ ~~b. Een publiekscampagne te starten over het dierenleed dat hengelen veroorzaakt~~ ~~c.~~a. De raad tijdig en regelmatig te informeren over de verlenging van het contract met de AUHV
Argumenten	
~~3.1~~	~~Door nieuwbouw en verdichting krijgen meer inwoners te maken met overlast van nachthengelen~~
-	~~De gemeente Utrecht heeft nachthengelzones ingesteld. Buiten deze zones mag 's nachts niet gehengeld worden. 's Nachts hengelen kan immers voor anderen bijdragen aan nachtelijke onrust en lichtvervuiling, terwijl inwoners dan graag willen slapen. Door nieuwbouw en verdichting kan er sprake zijn van de noodzaak om de huidige nachthengelzones te beperken.~~
~~3.2~~	~~Of hengelen pijn doet? Wat denk je zelf!~~
-	~~Veel mensen hebben weinig informatie over het welzijn van vissen, en wat onbekend is maakt onbemind. De gemeente Den Haag startte onder de noemer 'Of hengelen pijn doet? Wat denk je zelf!' een publiekscampagne om inwoners te informeren over het verantwoord omgaan met vissen. Een dergelijke campagne zou in Utrecht aansluiten op de gemeentelijke campagne 'Rat in de stad? Zo voorkom je dat!'.~~
3.~~1~~3	Informatieplicht naar de raad
	De vorige contractonderhandeling met de AUHV vanuit de gemeente Utrecht verliep rommelig, met vertraging, een voorstel voor een eenjarig contract, een uitspraak van de Kamer voor Binnenvisserij en daarna toch een zesjarig contract. Het verlopen proces en de informatievoorziening naar de raad waren ondermaats en dat willen we nu voorkomen.
~~Kanttekeningen/ Risico's~~	
~~3.1~~	~~Onderzoek kost tijd en geld~~

-	~~We willen dat bij ruimtelijke ontwikkelingen gecheckt wordt of deze plaatsvinden in de buurt van een zone waar nachthengelen is toegestaan. Pas dan wordt gekeken wat de risico's van het nachthengelen op de nachtrust van nieuwe omwonenden is. Mocht dat het niveau bereiken waarop op andere plekken geen nachthengelzones zijn toegestaan, dan wordt de nachthengelzone daar opgeheven.~~
~~3.2~~	~~Heeft nog een campagne wel zin?~~
-	~~De gemeente Utrecht voert vele campagnes en inwoners worden niet altijd bereikt. Het is ook maar de vraag of inwoners wel bereikt willen worden met een publiekscampagne over hengelen. Toch zou deze campagne niet misstaan in het campagneportfolio van de gemeente.~~

Financiën

Met de AUHV is per 2022 een zesjarige overeenkomst afgesloten, waarbij de AUHV momenteel € 1.252, - per jaar voor de huur van het visrecht betaalt. Het meenemen van punten voor de onderhandelingen heeft geen financiële gevolgen.

Hengelaas niet meer uitzonderen van het voederverbod heeft geen financiële gevolgen, omdat de wijziging niet actief gehandhaafd gaat worden, zoals dit ook het geval is bij het algehele voederverbod. Er is dus geen extra capaciteit bij gemeentelijke handhaving nodig. Ook niet omdat de controleurs van de AUHV en de BOA's van Hengelsportfederatie Midden Nederland, die respectievelijk handhavende taken hebben ten opzichte van AUHV-leden en op naleving van de Visserijwet, overtreders kunnen aanspreken op het verspreiden van voer en zo het aantal overtredingen kunnen verminderen.

~~Het onderzoeken van mogelijke overlast van nachthengelen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zal geld en capaciteit kosten, maar is feitelijk een kleine check in ruimtelijke plannen waarin al zoveel onderzocht en getoetst wordt. Dit vormt daarmee geen belemmering.~~

~~Het voeren van een campagne kost vanzelfsprekend geld, maar kan betaald worden uit lopende communicatiebudgetten. Het voeren van deze campagne gaat mogelijk wel ten koste van een andere campagne. Dit is hiermee kostenneutraal.~~

Participatie

Bij het opstellen van dit voorstel hebben we contact gezocht met dierenwelzijnsorganisaties en experts op het gebied van hengelen. Er is geen contact gezocht met de AUHV. Vissen kunnen niet op een voor mensen verstaanbare manier aangeven wat zij zelf vinden van opgehengeld worden.

Communicatie

Met de AUHV dient voorafgaand, tijdens en na de onderhandelingen gecommuniceerd te worden. Na het afsluiten van het nieuwe contract dient de AUHV te communiceren naar de achterban over nieuwe regels en vereisten. De gemeente zelf dient een publiekscampagne op te zetten en te communiceren naar de raad.

Bijlagen

Het besluit tot wijziging van de Algemene Plaatselijke Verordening Utrecht 2010, partiële herziening Artikel 2:38b Verbod voeren van dieren inclusief de bijlage: Overzicht van de wijzigingen in Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, partiële herziening (Was/Wordt)

Bijlage 1: Kaarten van voorgestelde hengelvrije ecologische waardevolle parken en natuurgebieden
Bijlage 2: Lijst hengelvrije zones

[1] Alós, J., Cerdà, M., Deudero, S., & Grau, A. M. (2008). Influence of hook size and type on short-term mortality, hooking location and size selectivity in a Spanish recreational fishery. *Journal of Applied Ichthyology*, *24*(6), 658-663.
[2] https://www.sportvisserijnederland.nl/files/verstandig-sportvissen-brochure_14059.pdf
[3] Bartholomew, A., & Bohnsack, J. A. (2005). A review of catch-and-release angling mortality with implications for no-take reserves. *Reviews in Fish Biology and Fisheries*, *15*, 129-154.
[4] Hühn, D., & Arlinghaus, R. (2011). Determinants of hooking mortality in freshwater recreational fisheries: a quantitative meta-analysis. In *American Fisheries Society Symposium* (Vol. 75, pp. 141-170).
[5] Gingerich, Andrew J., et al. "Evaluation of the interactive effects of air exposure duration and water temperature on the condition and survival of angled and released fish." *Fisheries Research* 86.2-3 (2007): 169-178.
[6] Cooke, S. J., & Suski, C. D. (2005). Do we need species-specific guidelines for catch-and-release recreational angling to effectively conserve diverse fishery resources?. *Biodiversity & Conservation*, *14*, 1195-1209.
[7] https://auhv.mijnhengelsportvereniging.nl/files/beheerplan-viswateren-auhv-2018-2021_44035.pdf
[8] Sneddon, L. U., Braithwaite, V. A., & Gentle, M. J. (2003). Do fishes have nociceptors? Evidence for the evolution of a vertebrate sensory system. *Proceedings of the Royal Society of London. Series B: Biological Sciences*, *270*(1520), 1115-1121.
[9] Sneddon, L. U. (2017). Comparative physiology of nociception and pain. *Physiology*.
[10] Elwood, R. W. (2021). Potential pain in fish and decapods: Similar experimental approaches and similar results. *Frontiers in Veterinary Science*, *8*, 631151.
[11] Fish can feel pain in similar way to humans, study concludes | The Independent | The Independent
[12] Akinrinade, I., Kareklas, K., Teles, M. C., Reis, T. K., Gliksberg, M., Petri, G., ... & Oliveira, R. F. (2023). Evolutionarily conserved role of oxytocin in social fear contagion in zebrafish. *Science*, *379*(6638), 1232-1237.
[13] Proctor, H. S., Carder, G., & Cornish, A. R. (2013). Searching for animal sentience: A systematic review of the scientific literature. *Animals*, *3*(3), 882-906.
[14] Flik, G. (2020). Veertig jaar stressfysiologisch onderzoek aan vissen.
[15] Lambert, H., Cornish, A., Elwin, A., & D'Cruze, N. (2022). A kettle of fish: a review of the scientific literature for evidence of fish sentience. *Animals*, *12*(9), 1182.
[16] HEALTH AND FOOD SAFETY - Animal Welfare: New EU Reference Centre for the welfare of aquatic animals
[17] Toezicht op dierenwelzijn bij het doden van paling 2018-2020 | Visketen in beeld | NVWA
[18] wetten.nl - Regeling - Visserijwet 1963 - BWBR0002416
[19] Weerhaak of weerhaakloos? - Vissenwelzijn - Vis & water - Sportvisserij Nederland
[20] Amersfoort verbiedt als eerste gemeente vissen met een weerhaak | Binnenland | NU.nl
[21] Sportvisserij loodvrij - Vis & water - Sportvisserij Nederland
[22] Onderzoek: "Loodverlies en het gebruik van loodvervangers in de sportvisserij: Analyses van de 2017-2021 Screening Surveys (CVO, WMR, 2023)"
[23] https://uvw.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/b850edb3-1565-4c84-ad75-dcaa4f33d5b3
[24] Deventer wacht niet op Europa en voert verbod op vislood in: 'Er zijn milieuvriendelijke alternatieven' | Deventer | AD.nl
[25] Van waarde voor de maatschappij - Jaarverslag 2024
[26] https://auhv.mijnhengelsportvereniging.nl/files/beheerplan-viswateren-auhv-2018-2021_44035.pdf
[27] Partij voor de Dieren | Schriftelijke vragen Uitvoeringsplan Schoon Water en Kaderrichtlijn Water
[28] Sportvistoerisme naar Nederland